

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Hegyen-völgyön lakodalom. A IX. Nemzetközi szakaszvezetői néptánc-

esztívál gálaestje a Dóm színpadán, este fél 9-től.

Pedagógiai Nyári Egyetem. A magyar neveléstudomány helyzetéről és feladatairól, az MTA újszegedi Biológiai Központjában. Előadások délelőtt fél 9-től, július 26-ig.

Váro Márton szobrászművész alkotásai, májtól a Móra Ferenc Múzeum. Kupola-galériájában. A kiállítást dr. Trogmayer Ottó, a múzeum igazgatója nyitja meg, délután 4 órakor.

Schéner Mihály festményei és szobrai Újszegeden, a November 7. Művelődési Házban, augusztus 10-ig.

Vankóné Dudás Juli népművész kiállítása a Juhász

Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Szilvitszky Margit textilművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ B galériájában, július 31-ig.

Ország Lili emlékkiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ nagyertermében, augusztus 2-ig.

Mónus Sándor fazekas népi iparművészek munkái a SZOTE Dóm téri Oktatási Intézetében, július 27-ig.

Szentendrei nyár. Kiállítás a szentendrei grafikusok alkotásaiból a mihályteleki Móróc Zsigmond

Művelődési Házban július 27-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Ember és környezete; Rippl-Rónai József alkotásai; Lucs-képgyűjtemény; Hunok, avarok, magyarok; Buday György-szoba; Csongrád megyei parasztbútorok és -viseletek; Csongrád megye gyógyszerészeinek múltjából.

Szeged múltja, jelene, jövője — várostörténeti kiállítás a várkertben.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Szeged-Táppé, Vártó u. 4.

előadások egységét is féltik sokan, a külföldi szereplők betétszámait a táncjátékok teherterhelését emlegetik.

— Akár művészi engedelményekre is hajlandó vagyok, mert fontosabbnak tartom, hogy megmaradjon a szegedi seregszemle nemzetközi hatóköre. A magyar néptánciskola eredményeit fejlődési lehetőségeit vesze-lyeztetni, ha megszűnne a lakosságunk, az itteni fesztíval, mint alkalom a kate-kintésre és a magunk mérése. Érdekeink azonosak a külföldiekével, hiszen nekik is igen fontos a mi tánc kultúránk ismerete.

— Mi újdonság lesz a Hegyen-völgyön lakodalomban a régi előadáshoz képest?

— Egy évtized ebből a műfajban is nagy idő. A koreográfiai alkotómunka törvényeiben, módszereiben, fogásaiban, stílusában rengeteg a változás, amelyeknek nyoma kell, hogy legyen a mostani előadásban is. A játék szerkezetén nem változtattam, de néhány új táncfeldolgozást mindkét részben szerepeltettem. Mások természetesen a szereplők. Az átlagéletkort tekintve nyolc évvel fiatalabbak az első bemutatkozó közreműködőink. Ennival keltebbek, ambíciózusabbak, persze a tánc kultúránk is követte a mozgalmat és a művészeti ág azóta bejárta fejlődését. Aztán, majd látjuk...

Sulyok Erzsébet

Festők seregszemléje

Az egyik legnépszerűbb képzőművészeti műfajnak, a táblaképeknek ez idáig nem volt országos szakmai seregszemléje. Pécsen már jó ideje rendezik a kisplasztikai biennálét. Miskolc a grafika művelőinek, Sopron az érmészeknek, Siklós a keramikuskoknak, Szombathely a textillel foglalkozóknak, Békéscsaba az alkalmazott grafika képviselőinek megméretésére ad otthont két éventénként. Holnapról Szeged is a képzőművészeti biennálét rendező városok sorába lép. Első alkalommal nyílik meg az országos táblaképfestészeti biennálé. Szerencsés találkozás Szeged és a táblakép egymásra találása. A régi szegedi mesterek alapozó munkája, hagyományteremtő, színes és változatos öröksége éppúgy segítette az ötlet valóra válását, mint az 1960-ban indult és huszonkét esztendőig élt Nyári Tárlatok sora.

S. E.

A nemzetiségek kongresszusai előtt

Kongresszusra készülnek a magyarországi nemzetiségek szövetségei. Most hagyományos nyári rendezvényeiken: a honismereti, néprajzi, olvasótáborokban, a művészegyüttesek körútjain, a nemzetiségek találkozóin is a közzelgő politikai, társadalmi tanácskozásaiak jelentőségéről, vitatémáiról beszélgetnek.

A német nemzetiségek — akik december 3—4-én tartják kongresszusukat — egyes településeik általános iskoláiban a tanulók anyanyelvükön tanulhatják majd némelyik tantárgyat, akárcsak a szlovák, délszláv és a román tanulók már évek óta. A Baranya megyei Boly közszécsenben az általános iskola alsó tagozatán németül tanítják az írást és az olvasást, az éneket, a környezetismeret tantárgyat. A későbbiekben 19 más községben — a többi közt Hartán, Hajóson, Herenden, Mecsek-nádasdon, Mórán — is két nyelven tanítanak az alsó tagozaton. A Művelődési Minisztérium támogatásával lehetséges lesz az is, hogy már megválasztották a küldöttségek az iskoláknak a felső tagozatán a német nyelv

és irodalom mellett a földrajzot és a történelmet is anyanyelvükön tanulják a tanulók, e települések óvodáiban pedig németül is foglalkoznak a gyerekekkel. A szlovák nemzetiségi lakosok az eredmények közt említhetik november 19. és 20-i kongresszusukat, hogy a Magyar Televízió szeptember 22-től szlovák nyelvű műsort közvetít minden hónap utolsó csütörtökjén a 2-es programon. A német, a délszláv és a román nemzetiségeknek már sugároznak műsort. A délszláv nemzetiségek küldöttválasztó gyűléseiken a november 26—27-i kongresszusuk előkészítése során — megállapították: tovább bővültek anyanyelvi oktatásuk és művelődésük feltételei. Példaként említették, hogy Pécsen a következő tanév elején megnyitják az ország második horvát-szerb tanítási nyelvű gimnáziumát, amely az általános iskolával együtt új épületben kapott helyet. A román nemzetiségek hetszáz esztendő óta is, hogy már megválasztották a küldöttségek az iskoláknak a felső tagozatán a német nyelv kongresszusukra.

Idegenforgalmi szakújságírók látogatása

A Magyar Újságíró Szövetségének idegenforgalmi és gasztronómiai kérdésekkel rendszeresen foglalkozó tagjai, a napi- és hetilapok, utazási magazinok munkatársai kétnapos tapasztalatszeren vettek részt Csongrád megyében és Szegeden. Látogatásuk első napján, csütörtökön Csongrád egyre bővülő idegenforgalmi szolgáltatásairól tájékoztatták. Nagy Imrenek, a városi tanács elnöke-ként vendégeiként ellátogattak a Körös-toroki üdülőtelepre majd Ópusztaszeren a Nemzeti Történelmi Emlékpark és a skanzen újabb látványival ismer-

kedtek meg. Az idegenforgalmi szakosztály tagjainak csütörtöki programja a szabadtéri fejeződött be — a Hegyen-völgyön lakodalom főpróbáján. Tegnap, pénteken délelőtt Prágai Tibortól, a szegedi tanács elnökének általános helyettesétől a város múltjáról, fejlesztési elképzeléseiről, Horváth Mihálytól, a szabadtéri játékok igazgatójától pedig az ünnepi hetek szervezési, műsorpolitikai kérdéseiről tudakozódhattak az idegenforgalmi szakma újságírói. Szegedi látogatásuk városnézéssel, s tapasztalataik összegzésével zárult.

Üzletek, éttermek

Záróra később, vasárnap is nyitva

A szabadtéri játékokra érkező zavartalan ellátása érdekében július 22-től augusztus 20-ig a szokásosnál tovább tartanak nyitva a következő üzletek és éttermek. Az előadások napján a Szeged étteremben 9-től, a Hagibán 11-től éjjel 2-ig fogadják a vendégeket. A Szeged Nagyrútház étterme szombatonként 10-től éjjel 2 óráig, vasárnaponként 10-től 22 óráig tart nyitva. Az előadások napján a Tisza Szálló étterme 7-től éjjel 1-ig, presszója déli 12-től éjjel 1-ig áll a vendégek rendelkezésére. A Hungaria étterem szeptember 1-ig reggel 7-kor nyit, éjjel 1 órakor zár, az Alabárdos az előadások napján délután 6-tól éjjel 2-ig (kedden reggel szünnap); a Hungaria drink-bár szeptember 1-ig déli 12-től éjjel 1 óráig; a Royal kávéház — ugyancsak szeptember 1-ig — reggel 7-től éjjel tart nyitva (vasárnap szünnap). A Debrecen étterem reggel 9-kor nyit és éjfélkor zár, a Szeged Allomás étterem reggel 7-kor nyit, éjjel 1-ig zár az előadások napján. A Tisza Halászcserda 9-től éjjel 2-ig tart az előadások napján nyitva.

A Dugonics téri dohánybolt 9-től este fél 8-ig várja az előadások napján a vendéket, a Káráz utca 13. szám alatti edességbolt, variák a vásárlókat.

Folklór a színházban

Novák Ferenc a néptáncművészetről, a Lakodalomról

Tizenegy év telt el azóta, hogy az amatőr néptáncmozgalom legjobb képviselői először léptek a profi kávé színpad: a szegedi nemzetközi néptáncfesztíval gálaműsorát meghívták a dóm színpadra. Az európai táncszínpadokon máig egyedülálló, több száz külföldi és magyar néptáncos, zenész, énekes közreműködésével létrehozott kétrészes táncjáték, a Hegyen-völgyön lakodalom emlékeztetés sikert aratott. Az idén a szabadtéri jubileumán ezt a produkciót újítják föl. A rendező-koreográfus, mint tizenegy éve, Novák Ferenc. Hogyan emlékszik vissza a szakaszvezető néptáncosok dóm színpadi „honfoglalására”?

— Arra emlékszem, hogy a lelkesedésünk szinte háttérmentes volt. Örültünk, büszkéek voltunk, és mi tagadás, féltünk. Magam a próbák idején többször is kerültem olyan lelkiállapotba, hogy legszívesebben azt mondtam volna, föladom. Nyomoztam a felelősség, hiszen a dolog újdonsága fölfokozta a várakozásokat, a szabadtéri vezetőségét, a táncszakmát, s nem utolsá-

sorban a közönségét. Szokatlanul széles nyilvánosság előtt kellett bizonyítanunk mindazt, amit egyébként a mozgalomban, berkekben belül már mindenki elfogadott akkoriban. Hogy tudnillik a magyar néptáncművészet olyan értékeket képes létrehozni, amelyeknek helyük van nemzeti kultúránk művészetünk többi értéke között; hogy ezeket legfőbb ideje országnyi emberrel megismertetni, mert érdekesek erre. Lehetőséget jelentett a szabadtéri, hogy nyilvánvalóvá tegyük: a folklór elemeiből a mai színpadon is élő, hatásos és nekünk való tartalmak állnak elő. A szabadtéri gála, a legelső szabadtéri gála.

— Főként az utóbbi években több, sikeres színházi előadásnak is társalkotója volt. A Kőműves Kelemenre, a Csiksomlyói passzióra, a gyulai Székelyfőnóra, s

a legutóbbira, a győri Hártya-gondolok. Úgy tűnik, kiterjedt táncpedagógusi, mozgalmószervezői, menedzseri tevékenysége mellett alkotó energiáinak jó részét újabban a színház, és néptáncművészet találkoztatásának szenteli.

— Legfőbb ideje ennek a szövetségnek. Megbocsáthatatlan mulasztás lenne, ha nem tennék meg minden lehetőséget a népi kultúra őrzése, fölhasználása, éltetése érdekében. Az én generációmhoz tartozó koreográfusok a néptáncmozgalom fejlődéstörténetében a második nemzedékként emlegetett alkotók igen szívós, kemény munkával megtanultak valamit, amit művészi felelősségünk és kötelességünk kamatoztatni, jól használni. Nem egyszerűen a hatalmas hagyományfőntő munkára, a már filmre vett, elképesztő mennyiségben hozzáférhetővé tett folklóranyagra gondolok, hanem azokra az alkotói értékekre, melyek alkalmassá tették a „folklór szavait”, hogy magunkról, nemzeti és egyetemes problémáinkról szuverén véleményeket közölve tehermentessék. Mi másról beszél a színház, ha nem ugyanezekről a problémákról? S miért ne akkumulálna a sajátosan nemzeti karakterű kifejezésmódot, a néptáncot? A dóm színpadi táncjátékokat a magyar népi és színházkultúra egyik találkozási lehetőségének tartom, s már csak ezért is — szívügyemnek.

— Valószínűleg esztétikai megfontolásokból fakadnak azok a vélemények, melyek szerint a szabadtéri produkciókban engedelményekre kényszerül: a művészi értékteremtés igényét mintha megelözné a közönségvárakoztatás, a látványosság szükség. A darabok dramaturgiai szerkezetét, az

Anyanyelvtanítás az ezredfordulón

A 20. pedagógiai nyári egyetemen az iskolai tanítás egyik különösen fontos eleméről, az anyanyelv oktatásáról, ennek új útjairól hallgattak előadást a résztvevők tegnap, pénteken. Dr. Zsolnai József, az Oktatáskutató Intézet tudományos osztályvezetője számolt be az általa vezetett, úgynevezett nyelvi-irodalmi kommunikációs kísérletről. Munkacsoportjának már befejezett kutatása (a teljes leírása két kötetben a közelmúltban látott napvilágot) része annak a nagyszabású munkának, amely az anyanyelv ezredfordulón szükséges oktatásának céljait, tartalmát, módszereit és eszközeit határozza meg. Nemrégiben filmsorozatban mutatta be a televízió a Zsolnai-kísérlet alapján dolgozó iskolai osztályokat. Az országban összesen 2500 alsótagozatos tanul már az új tantárgyi program szerint, amely a modern nyelvtudományi eredményeire épít, s a hazai és külföldi pszichológiai és neveléstudományi kutatásokra is támaszkodik.

A tudományos alappal kidolgozott kísérletnek az a célja, hogy az iskolában lehetővé váljon a kommunikációs nehézségekkel küzdő gyerekek nyelvi hátrányait kiegyenlíteni és ezzel egyidejűleg az átlagnál tehetségesebbek fejlődését is biztosítani. Mindezt képességfejlesztő, úgynevezett tevékenységre orientált módszerekkel, rendkívül gazdag eszköztárral. A program meghatározott képességek, szükségletek, „pozitív viszonyulások”, énkép és világnézet kialakítására hivatott. „A harmadik osztályban használandó blokk például tartalmazza a gyorsolvasás megtanítását (ez tallózó, de nagy szöveg megértést biztosító olvasási módszer), az önművelés szükségletének kialakítását. Ez utóbbi nem egyszerűen könyv- és könyvtárhatalmat jelent, hanem az egész információs rendszer fölhasználásának igényét, és persze képességét. A kommunikációs készségek kifejlesztése céljából nemcsak a szóbeli és az írásbeli, de a nem verbális kifejezés eszköz- és hatásrendszerét is tanítják. A gyerekek társadalomismeretét, a társadalmi érintkezés formáit, a viselkedés mintáit és önismeretét is tanulnak. Természetesen mindezt az írás, a helyesírás, az anyanyelvismeret, a beszédművelés, a fogalmazás és a műelemzésre alapozódó irodalomtanulás mellett.

Könnyen belátható, hogy sajátos, új pedagógusi képességek kellenek mindehhez. A siker feltétele a korlátozó típusú helyett az együttműködő tanári magatartás és át kell alakítani a pedagógusok ismeretanyagának szerkezetét is.

A kísérleti tapasztalatok szerint a gyerekeknek tesszük leginkább az új szellemű, a hagyományostól merészen eltérő tartalmú és módszerű oktatás. Kevésbé tesszük a nagyobb terhelésektől ódkodó pedagógusoknak és legkevésbé azoknak a szülőknek, akik azt tartják; elég, ha írni-olvasni megtanul a gyerek.